

The Millie Arbesfeld
Midreshet Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Women

WWW.MIDRESHETYOMRISHON.ORG

*Israel:
The Obligation to
Settle the Land
and the Contemporary
Debate about
Religious Zionism*

Rabbi Josh Blass
December 22, 2013 • יט' טבת תשע"ד

(1) במדבר לג:נג

והורשתם את-הארץ, וישבתם-בה: כי לכם נתתי את-הארץ, לרשת אתה.

(2) רש"י שם

והורשתם את הארץ והורשתם אותה מיושביה ואז וישבתם בה, תוכלו להתקיים בה, ואם לאו לא תוכלו להתקיים בה:

(3) משנה כתובות דף קי עמ' ב

הכל מעלין לארץ ישראל ואין הכל מוציאין, הכל מעלין לירושלים ואין הכל מוציאין, אחד האנשים ואחד הנשים. נשא אשה בא"י וגרשה בארץ ישראל נותן לה ממעות ארץ ישראל. נשא אשה בא"י וגרשה בקפוטקיא - נותן לה ממעות ארץ ישראל. נשא אשה בקפוטקיא וגרשה בארץ ישראל נותן לה ממעות ארץ ישראל, רבן שמעון בן גמליאל אומר: נותן לה ממעות קפוטקיא. נשא אשה בקפוטקיא וגרשה בקפוטקיא - נותן לה ממעות קפוטקיא.

(4) כתובות קי: - קיא.

כתוב בו כסף סתם - מה שירצה לזה מגבהו. ואימא: נסכא! א"ראלעזר: דכתיב ביה מטבע. ואימא: פריטי! אמר רב פפא: פריטי דכספא לא עבדי אינשי. ת"ר: לעולם ידור אדם בא"י אפי' בעיר שרובה עובדי כוכבים, ואל ידור בחו"ל ואפילו בעיר שרובה ישראל, שכל הדר בארץ ישראל - דומה כמי שיש לו אלוה, וכל הדר בחוצה לארץ - דומה כמי שאין לו אלוה, שנא: 'גלתת לכם את ארץ כנען להיות לכם לאלהים, וכל שאינו דר בארץ אין לו אלוה? אלא לומר לך: כל הדר בחו"ל - כאילו עובד עבודת כוכבים; וכן בדוד הוא אומר: דכי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה' לאמר לך עבוד אל היסאחרים, וכי מי אמר לו לדוד לך עבוד אלהים אחרים? אלא לומר לך: כל הדר בחו"ל - כאילו עובד עבודת כוכבים. ר' זירא הוה קמשתמיט מיניה דרב יהודה, דבעא למיסק לארץ ישראל, דאמר ר' ב יהודה: כַּל העולה מבבל לארץ ישראל עובר בעשה, שנאמר: בבבלה יובאו ושמה יהיו עד יום פקדי אותם נאם ה'. 'ורבי זירא? ההוא בכלי שרת כתיב. ורב יהודה? כתיבק ר' אחריןא: בהשבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילותהשדה וגו'. 'ורבי זירא? ההוא שלא יעלו י ישראל בחומה. ורב יהודה? השבעתי אחריןא כתיב. ורבי זירא? ההוא מיבעי ליה לכדרכי יוסי ברבי חנינא, דאמר: ג' שבועות הללו למה? אחת, שלא יעלו ישראל בחומה; ואחת, שהשביע הקדוש ברוך הוא את ישראל שלא ימרדו באומות העולם; ואחת, שהשביע הקדוש ברוך הוא את העובדי כוכבים שלא ישתע בדובהן בישראל יותר מדאי.

(5) רמב"ן במדבר לג:נג

והורשתם את הארץ וישבתם בה כי לכם נתתי את הארץ לרשת אתה - על דעתי זו מצות עשה היא, יצוה אותם שישבו בארץ ויירשו אותה כי הוא נתנה להם, ולא ימאסובנחלת ה'. 'ואלו יעלה על דעתם ללכת ולכבוש ארץ שנער או ארץ אשור וזולתן ולהתישב שם, יעברו על מצות ה'. 'ומה שהפליגו רבותינו (כתובות קי:): במצות הישיבה בארץ ישראל ושסור לצאת ממנה, וידונו כמורדת האשה שאינה רוצה לעלות עם בעלה לארץ ישראל, וכן האיש, בכאן נצטווינו במצוה הזו, כי הכתוב הזה היא מצות עשה. ויחזיר המצוה הזו במקומות רבים, באו ורשו את הארץ) דברים א ח. (אבל רש"י פירש, והורשתם את הארץ, והורשתם אותה מיושביה, אז וישבתם בה, תוכלו להתקיים בה, ואם לאולא תוכלו להתקיים בה, ומה שפירשונו הוא העיקר:

(6 תוספות כתובות קי:

הוא אומר לעלות כו-אינו נוהג בזמן הזה דאיכא סכנת דרכים והיה אומר רבינו חיים דעכשיו אינו מצוה לדור בא"י כי יש כמה מצות התלויות בארץ וכמה עונשין דאין אנויכולין ליהרהר בהם ולעמוד עליהם.

(7 ביאור הגר"א שולחן ערוך אבן העזר סימן עה ס"ק יד

יד (ואפילו ממקום כו. 'שבתוספתא הנ"ל מסיים מוציאין מעיר שרוב כו' ואם כן מתניתין דקתני הכל כו' קאי נמי אכה"ג וכ"מ בגמ' דקאמר שם ת"ר לעולם ידור כו:

(8 אגרות משה אבן העזר חלק א' סימן קב

ובדבר שאלתך אם יש מצוה עכשיו לדור בא"י כהרמב"ן או כהר"ח בתוס' כתובות דף ק"י דאינה מצוה בזה"ז. הנה רוב הפוסקים סברי דהוא מצוה. אבל פשוט שאין זה בזה"ז מצוה חיובית שעל הגוף דא"כ היה ממילא נמצא שאסור לדור בחו"ל משום שעובר על עשה כמו מי שילבש בגד של ד' כנפות בלא ציצית שיש איסור ללבוש כדי שלא יעבור עלעשה דציצית, ולא הוזכר איסור אלא על הדר בא"י שאסור לצאת ע"מ לשכון בחו"ל ברמב"ם פ"ה ממלכים ה"ט, וג"כ הא ודאי אינו איסור לאו ואם היה איסור גם לאנשי חו"ל להי"ל לרמב"ם לומר סתם אסור לשכון בחו"ל אא"כ חזק בא"י הרעב משמע דרק ליושבי א"י יש איסור שאסרו חכמים אבל מצד העשה אינה חיובית אלא כשדר שם מקיים מצוה. ובחודשי הארכת הרבה בדברי ר"ח שבתוס' כתובות. וכיון שאינה מצוה חיובית יש ודאי להתחשב בהחשש של הר"ח בתוס' אם יוכל ליהרהר במצות התלויות בארץ, והנני הדו"שומברך אותך, משה פיינשטיין.

(9 רמב"ם הל' שבת פרק ו הלכה יא'

הלוקח בית בארץ ישראל מן הגוי מותר לו לומר לגוי לכתוב לו שטר בשבת, שאמירה לגוי בשבת אסורה מדבריהם ומשום ישוב ארץ ישראל לא גזרו בדבר זה, וכן הלוקח בית מהם בסוריא שסוריא כארץ ישראל לדבר זה.

(10 אבני נזר יורה דעה סימן תנר ס"ק יז

ובזה יתיישב קושית התוס' (כתובות ק"י ע"ב) ד"ה ואין הכל מוציאין לאתווי מאי וא"ת אמאי לא משני לאתווי עבד שברח לירושלים כדמרבינן לעיל ואין הכל מוציאין דרישא. דבזה יקשה קושית הר"ן השתא מעלין כ"ש דאין מוציאין. וא"ל שאם ברח לירושלים אינו יכול לעלות ולשעבד בו בירושלים. ליתא דמה טעם יש בזה. בשלמא ברבו בחו"ל ובטלממנו מצותו בשמזונותיו והשפעתו יבא דרך חו"ל. אבל אם רבו בא"י שפיר יקיים המצוה במה שהוא בירושלים מקום מקודש יותר. ומה לו בזה שרבו אינו בירושלים כיון שמ"מ הוא בא"י וכל א"י עיני ד' בה בעצמו והגשמים שם שלא ע"י שליח:

(11 מגילת אסתר שכחת העשין- מצוה ד

נראה לי כי מה שלא מנאה הרב הוא לפי שמצות ירושת הארץ וישיבתה לא נהגה רק בימי משה ויהושע ודוד וכל זמן שלא גלו מארצם אבל אחר שגלו מעל אדמתם אין מצוה זו נוהגת לדורות עד עת בוא המשיח כי אדרבא נצטוינו לפי מה שאמרו בסוף (כתובות דף קי"א) שלא נמרוד באומות ללכת לכבוש את הארץ בחזקה והוכיחו מפסוקהשבעתי אתכם בנות ירושלים וגו' ודרשו בו שלא יעלו ישראל בחומה. ומה שאמר הרמב"ן שהחכמים אמרו כי כבוש הארץ היא מלחמת מצוה, זהו כאשר לא נהיה משועבדים לאומות. ומה שאמר עוד שהחכמים הפליגו בשבח דירת הארץ, זה דוקא בזמן שבית המקדש קיים אבל עכשיו אין מצוה לדור בה, וכן פירשו התוס' שם גבי הוא אמר לעלות, ועוד ראייה שאין בו מצוה ממה שאמרו ג"כ התם כל העולה מבבל לא"י עובר בעשה שנאמר בכלה יוכאו ושמה יהיו, ואם היה מצוה בדירת א"י בכל

הזמנים איך יבא נביא אחרמשה לסתור את דבריו והא אין נביא רשאי לחדש דבר מעתה וכ"ש לסתור. והמאמר שהביא מספרי שבכו וקראו המקרא הזה וירשתה וישבת בה, נ"ל שעל שלא היה בידם לקיים מקרא זה לפי שהיה הבית חרב היו בוכים והראיה ממה שקרעו את בגדיהם שנראה שעל החרבן היו מתאבלים שאם מצוה זו היתה נוהגת גם לאחר החרבן למה בכו וקרעו אתבגדיהם והלא גם עתה היו יכולים לקיימה, לכך נאמר שבודאי מצוה זו אינה נוהגת אחר חורבן הבית שיבנה במהרה בימינו אמן :